

O. Bielova. Dynamics of development of intellectual functionality in children of older preschool age with logopathology

The article deals with the scientific and theoretical analysis of the research problem; the comparative characteristics of experimental data of intellectual functionality in older preschool children with logopathology and normotypical development are highlighted. The purpose of the study is to study the dynamics of the development of intellectual functionality in children of older preschool age with logopathology. The task of the research: theoretical substantiation of scientific positions regarding the importance of the formation of intellectual functionality in children of older preschool age; determination of the content of educational and developmental work on the formation of intellectual functionality in children of older preschool age with logopathology; carrying out a comparative analysis of research results in children with speech disorders before and after the formative experiment. Research methods: theoretical – analysis of scientific sources to solve a problematic issue; empirical – the use of diagnostic (conversation, observation, method of analysis, tasks, comparison), formative (game, verbal, visual, exercises, etc.) and variable-statistical (quantitative and qualitative) methods. The formative experiment provided for educational and developmental work, which was carried out at propaedeutic-thorough, variable-sequential and speech-active stages. To study the formation of intellectual functionality, methods aimed at diagnosing visual-motor coordination, auditory-speech memory, verbal-spatial representation, verbal-logical thinking, verbal attention were used. The results of the study indicated successful educational and developmental work, which made it possible to increase the level of intellectual functioning by 25.5% in a significant number of older preschoolers with speech pathology (VEG 42.0% < REG 67.5%). Children have developed attention to details, accuracy of reproduction of depicted symbols; the level of memorization and reproduction of verbal material improved; the understanding and use of spatial prepositions and concepts in speech was optimized; improved the ability to classify subjects by common features; understand figurative meanings of words; summarize verbal information; to analyze and conclude the texts listened to, the video plots watched; the ability to focus on visual stimuli and speech information has strengthened.

Key words: intellectual functionality, visual-motor coordination, auditory-speech memory, verbal-spatial representation, verbal-logical thinking, verbal attention, children of older preschool age, speech pathology.

УДК 378.011.3-051:78]:[37.091.31-027.31:7]

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.04>

Білозерська Г. О., Сізова Н. С., Кравцова Н. Є., Белінська Т. В., Газінська О. В.

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ
ДО МИСТЕЦЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті проаналізовано теоретичні та методичні аспекти формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності. Звернено увагу на запити закладів загальної середньої освіти, що потребують фахівця, здатного забезпечити формування мистецької компетентності школярів в інноваційному середовищі. Підкреслено, що сформованість особистісного мистецько-інноваційного потенціалу майбутніх педагогів-музикантів може стати чинником стрімкого розвитку суспільства.

Досліджено наукові джерела з даної проблематики та визначено необхідність пошуку шляхів формування готовності майбутніх фахівців до здійснення мистецької інноваційної діяльності, адже стратегічною метою розвитку освіти є підвищення якості підготовки фахівців мистецької спрямованості, здатних впроваджувати у власній педагогічній діяльності інноваційні засоби навчання.

Звернено увагу на те, що майбутній педагог-музикант повинен оволодіти різними художньо-педагогічними технологіями викладання мистецьких предметів, вміти використовувати здобуті навички у своїй професійній діяльності та бути здатним самостійно обирати інноваційні шляхи здійснення цієї діяльності.

У розгляді досліджуваної проблеми проаналізовано сутність та зміст ключових понять «інновація», «інноваційна діяльність педагога-музиканта», «інноваційна мистецька діяльність». Визначено, що інновації виступають як результат активної пошукової діяльності особистості та усвідомлення нею практичної значущості такого процесу для успішного здійснення своєї професійної діяльності. Зауважено, що інноваційна мистецька діяльність має творчу природу, що сприяє пошуку та реалізації нових оригінальних ідей.

Досліджено, що готовність учителя музики до мистецької інноваційної діяльності передбачає активне запровадження інтеграційних процесів в мистецькій освіті, а освітній процес буде успішним засобами його попереднього проектування з використанням інноваційних художньо-педагогічних технологій, зокрема, проблемно-евристичними та музично-інформаційними.

Розглянуто методологічний комплекс зазначених технологій, зауважено важливість створення власного індивідуально-особистісного стилю професійної діяльності студентів.

Ключові слова: майбутні педагоги-музиканти, готовність, мистецька інноваційна діяльність, інновації, інноваційні засоби навчання, художньо-педагогічні технології, проблемно-евристичні технології, музично-інформаційні технології, методологічний комплекс.

Прогресивні тенденції розвитку сучасного освітнього простору все більше вимагають набуття майбутніми педагогами-музикантами інноваційних компетентностей. Про це наголошується законами України

«Про освіту», «Про інноваційну діяльність», рекомендаціями європейського Парламенту та Ради Європи, Положенням «Про порядок здійснення інноваційної діяльності в системі освіти України», «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті».

Нині заклади загальної середньої освіти потребують фахівця, здатного забезпечити формування мистецької компетентності школярів в інноваційному середовищі, сприяти розвитку їх музичних здібностей, генеруванню мистецько-творчих ідей, формуванню усвідомлення культурно-історичного середовища та традицій у тісному зв'язку із потребами сьогодення з можливістю використати набуті знання у житті, активно впроваджуючи інформаційно-технологічні інструменти для навчання.

Сформованість особистісного мистецько-інноваційного потенціалу майбутніх педагогів-музикантів може стати чинником стрімкого розвитку суспільства, а тому дана проблема набуває особливої актуальності.

Інноваційні процеси в освіті традиційно відображались у запровадженні нестандартних підходів до навчання та виховання з яскраво вираженою творчою спрямованістю для фахівців мистецького спрямування. Якісна підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва є запорукою успішного здійснення такої діяльності.

Дослідження суті та змісту поняття «інновація» в освітньому середовищі вбачаємо у працях вчених І. Дичківської, В. Лапіна, І. Підласого, які вказують, що головною умовою здійснення інноваційної діяльності є якісні зміни в навчальній системі.

На проблему формування готовності майбутніх педагогів-музикантів звернено велику увагу у працях видатних науковців (А. Козир, Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, О. Рудницька, Г. Падалка), про необхідність формування мистецьких компетентностей майбутнього фахівця наголошується у працях Т. Грінченко, С. Гурова, Н. Самохіної.

Проблема формування готовності до інноваційної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва активно досліджується у сучасних наукових працях М. Башевської, К. Завалко, Л. Ліхницької, І. Литвинової, Л. Юришевої. Висвітлено дослідження інноваційного потенціалу педагога-музиканта в умовах гуманізації мистецької освіти (Г. Іюань), обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності (В. Лабунець), висвітлено необхідність впровадження інтегративного підходу до моделювання інноваційної діяльності майбутнього педагога-музиканта (Л. Старовойт).

Аналіз науково-педагогічних джерел досліджуваної проблеми свідчить про актуальність даної проблеми та необхідність пошуку шляхів формування готовності майбутніх фахівців до здійснення мистецької інноваційної діяльності, адже, згідно з нормативними документами, стратегічною метою є підвищення якості підготовки фахівців мистецької спрямованості, здатних впроваджувати у власній педагогічній діяльності інноваційні засоби навчання.

Мета статті: аналіз теоретичних та методичних аспектів проблеми формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності.

У розгляді проблеми формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності зауважимо, що головним суб'єктом означеної діяльності виступає саме майбутній вчитель, який повинен оволодіти різними художньо-педагогічними технологіями викладання мистецьких предметів, вміти використовувати здобуті навички у своїй професійній діяльності та бути здатним самостійно обирати інноваційні шляхи здійснення цієї діяльності.

Професійна готовність учителя музики обумовлює його педагогічну майстерність, а його професійна компетентність визначається наявністю інтересу до педагогічної діяльності і передумов для розвитку відповідних здібностей [7].

Для успішного здійснення поставленого завдання у профільних закладах вищої освіти здійснюється відповідна підготовка, зокрема, на індивідуальних заняттях з дисципліни хорового диригування, потенціал якої виражається в цілеспрямованому впливі на розвиток творчої індивідуальності особистості, формуванні творчо-імпровізаційних, комунікативно-мистецьких навичок, здатності до новаторських пошуків, необхідних для організації мистецько-творчої діяльності зі школярами.

У розгляді особливостей формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності проаналізуємо сутність та зміст означеного поняття.

Саме поняття «інновація» означає оновлення, зміна, привнесення нових ідей; новоутворення як відносно нове явище. Ця дефініція частіше тлумачиться як новація, нововведення, оновлення. Л. Ліхницькою виокремлюється педагогічна інноватика, що є науковою дисципліною, яка входить у систему загального наукового та педагогічного знання, що має відображати приватний випадок загальної теорії інноваційних процесів – загальної інноватики [14].

У наукових публікаціях К. Завалко педагогічні інновації розглядаються як загальна назва педагогічного продукту (теоретичного, практичного), що впроваджується у навчально-виховний процес – концепції, теорії, системи, моделі, методики, технології, методи, прийоми тощо [8].

Інновації як цілеспрямований процес деяких змін, перетворень, які призводять до модифікації, адаптації мети, завдань, змісту, засобів тощо до нових сучасних вимог часу й запитів ринку праці [12, с. 123–133].

Інновації виступають як результат активної пошукової діяльності особистості та усвідомлення нею практичної значущості такого процесу для успішного здійснення своєї професійної діяльності.

Науковицею К. Завалко інноваційна діяльність педагога-музиканта визначається як складне інтегральне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів дій та засобів, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів і спрямовані на створення та внесення педагогом змін до власної системи роботи в контексті модернізації мистецької освіти [8, с. 6].

В даному аспекті інноваційна мистецька діяльність в наукових дослідженнях розглядається як найвищий ступінь педагогічної творчості, зумовленої економічними та соціокультурними змінами у суспільстві задля задоволення потреб прогресивної мистецької педагогіки та раціоналізації процесу художнього виховання учнів закладів загальної середньої освіти засобами мистецтва [14].

Інноваційна мистецька діяльність має творчу природу, що сприяє пошуку та реалізації нових оригінальних ідей.

Для успішності процесу формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності необхідно створювати можливості творчо освоювати новий досвід, цілеспрямовано формувати музично-творче та критичне мислення, сприяти накопиченню досвіду навчально-пошукової діяльності, рольового та імітаційного моделювання, пошуку та визначення власного особистого сенсу та ціннісних відносин [13, с. 106-112].

Л. Ліхичкою зазначається, що готовність учителя музики до мистецької інноваційної діяльності передбачає активне запровадження інтеграційних процесів в мистецькій освіті, що здійснюється шляхом міжсуб'єктного спілкування студентів та викладачів з творами мистецтва, здійснення діалогічної взаємодії «викладач-твір мистецтва-студент» мовою самого мистецтва, прагнення до самостійних оригінальних розробок музично-творчих ігор, театралізованих дій, використання власних імпровізацій, модифікацій народних традицій і звичаїв, здатність до рефлексії та самооцінки [14].

Таким чином, навчально-виховний процес буде успішним засобами його попереднього проектування з використанням інноваційних художньо-педагогічних технологій. Мистецька інноваційна діяльність майбутнього педагога-музиканта буде полягати у визначенні мети та змісту мистецької освіти, виражати його творчу індивідуальність у виборі методології для успішної реалізації поставлених завдань.

У формуванні готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності ефективним є використання комплексу сучасних інноваційних технологій, що включають проблемно-евристичні технології навчання, що спрямовані на творчий розвиток особистості та сприяють стимулюванню художньо-образного мислення.

Провідними методами проблемно-евристичних технологій є евристична бесіда, мозковий штурм, створення педагогічних ситуацій вибору, «руйнування» і «наведення», стимулювання самостійної художньо-пошукової роботи, альтернативні художньо-творчі завдання різного типу [15, с. 82].

Великого значення для продуктивного здійснення такого мистецького процесу майбутнім педагогом-музикантом є мотивація, інтерес до творчого процесу.

У наукових джерелах зауважується, що готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності буде якісною й перспективною, якщо її розглядати як інтегративний кінцевий результат однієї з важливих особливостей педагогічного процесу моделювання мистецької інноваційної підготовки [1, с. 253–262].

В даному аспекті індивідуальні дисципліни, на яких здійснюється фахова підготовка майбутніх фахівців мистецького спрямування стають творчими осередками, де відбувається навчальна, пізнавально-дослідницька та художньо-творча діяльність студентів.

Так, розвивальне середовище професійної підготовки майбутніх учителів музики є особливим чином організований музично-педагогічний простір, що є підсистемою освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу і виконує функції стимулювання творчої активності й самостійності студентів, підвищення рівня їхньої професійної готовності та перетворення їх на суб'єктів власного особистісного і професійного саморозвитку [5].

Науковцями також підкреслюється важливість створення власного індивідуально-особистісного стилю професійної діяльності студентів, а професійна підготовка майбутніх педагогів-музикантів повинна базуватися не лише на інтеграції спеціальних мистецьких дисциплін, а і на єдності методичних підходів [1, с. 253–262].

Провідними методами в даному аспекті виступають пояснювально-ілюстративні, репродуктивні («фонетичні»), частково-пошукові, «метод проектів» (М. Башевська, І. Литвинова, Л. Юришева) [1].

Важливим засобом у підвищенні рівня розвитку критичного мислення майбутнього педагога-музиканта, зокрема, на заняттях з хорового диригування є творчо-інтерпретаційна діяльність, оволодіння якою передбачає засвоєння різних способів роботи над музичним твором. На даному етапі варто використовувати проблемні запитання, творчі завдання, слухання записів відомих хорових колективів та їх аналіз, самостійне опрацювання літературного тексту, ритмічних особливостей тощо [4, с. 26-30].

У вирішенні означеної проблеми дослідження велика увага звертається на використання музично-інформаційних технологій, як методологічного комплексу, що полягає в інтеграції музичного мистецтва та інформаційно-комунікативних технологій.

Серед усіх форм і методів навчання особливу роль в реалізації кредитно-модульної системи підготовки студентів до використання ІКТ грає така педагогічна технологія, як навчання в співпраці (проблемне навчання і метод проектів) [9, с. 340–350].

Для успішного здійснення педагогічної діяльності майбутній педагог-музикант повинен оволодіти грою на електромузичних інструментах (синтезатори, мікшери, мікрофони, підсилювачі, акустичні системи тощо), вивчати особливості їх роботи та можливості застосування [11].

Майбутній педагог-музикант в процесі підготовки повинен оволодіти такими якостями: педагогічною майстерністю, виконавсько-музичним та комунікативним мистецтвом, володінням інноваційною педагогічною діяльністю, ІКТ-технологіями, здійснювати творчий пошук, оригінальних, нестандартних підходів до вирішення різноманітних педагогічних проблем.

Висновки. Аналіз сучасних теоретичних та методичних аспектів проблеми актуалізує необхідність вибору ефективних методологічних шляхів формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до мистецької інноваційної діяльності, а тому подальшими науковими пошуками можуть стати дослідження зарубіжного досвіду з означеної проблеми.

Використана література:

1. Башевська М., Литвинова І., Юришева Л. Підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності. *Scientific achievements of modern society*. Liverpool, 2020. С. 253-262.
2. Белінська Т. В., Кушнір К. В., Білозерська Г. О., Сізова Н. С. До проблеми впровадження інтегрованого підходу у процес викладання вокально-хорових дисциплін у закладах Вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : «Гельветика», 2020. Вип. 25. Т. 2. С. 16-21. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/25/part_2/5.pdf
3. Білозерська Г. О., Белінська Т. В., Кушнір К. В. Використання інноваційних технологій навчання в контексті вивчення диригентсько-хорових дисциплін у вищій школі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. 2020. Вип. 63. С. 71-77. URL : <https://drive.google.com/file/d/1Fjblekk76mJKAQic6YiG9X9hAdFjc-a4/view>
4. Білозерська Г. О., Сізова Н. С., Кравцова Н. Є., Кравченко І. М. Технологія розвитку критичного мислення майбутнього педагога-музиканта на заняттях з хорового диригування. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ: Видавничий дім «Гельветика». 2022. Вип. 85. С. 26-30. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40032>
5. Білозерська Г. О. Формування розвивального середовища професійної підготовки майбутнього вчителя музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2011. 23 с.
6. Гаврилюк О. А., Білозерська Г. О., Засипкіна Л. А., Твердохліб Н. В. Проблема формування творчої особистості та креативності майбутнього фахівця мистецького спрямування. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2020. Вип. 77. С. 51-55.
7. Гаврилюк О. А. Формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2019. 294 с.
8. Завалко К. Формування готовності майбутнього вчителя музики до інноваційної діяльності: автореф. ... докт. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2013. 41 с. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4884/Zavalko.pdf?sequence=1>
9. Кадемія М., Василевська-Скупа Л. Формування ІКТ-компетентності педагога на основі кредитно модульної системи. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. Вінниця, 2010. С. 340-350. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/4437>
10. Кравцова Н. Є., Білозерська Г. О., Швець І. Б., Кравченко І. М. Вокально-хорове виконавство як вид інтерактивного музикування майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис*. Київ. 2021. Вип. 79. С. 171-174. URL : http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/79/part_1/38.pdf
11. Кравцова Н. Є. Модернізація сучасної музично-педагогічної освіти : перспективи і потреби. Миколаїв : Видавець Ємельянова ТВ, 2017. Вип. 5. URL : https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3731/modernizacia_muz_ped_osvitu.pdf?sequence=1&isAllowed=y
12. Кушнір К. В., Белінська Т. В., Білозерська Г. О. Використання інноваційних технологій навчання в контексті вивчення диригентсько-хорових дисциплін у вищій школі. *Наукові записки*. Вінниця, 2020. Вип. 63. С. 123-133. URL : <https://library.vspu.net/handle/123456789/8368?show=full>
13. Лабунець В. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 106-112. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/zprrp_2019_26%282%29_21
14. Ліхичька Л. М. Формування готовності майбутнього вчителя музики до мистецької інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2011. 23 с.
15. Масол. Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання. Харків «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.
16. Bilozerska A., Kushnir K., Belinska T., Rastruba T., Sizova N. Formation of a Developmental Environment of Professional Training of Future Music Teachers in the Ukrainian Educational Space. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. 13 (2). P. 90-109. URL : <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/412>
17. Maksymchuk I. A., Malikhin A. O., Demchenko I. I., Vysochan L. M., Filonenko L. V., Bilozerska H. O., ... & Maksymchuk B. A. Structure of pedagogical skills in the context of introverted characteristics of the specialist. *Scientific Journal of MP Drahomanov National Pedagogical University*. 2019. Vol. 15. P. 82-89.
18. Muzyka O., Lopatiuk Y., Belinska T., Belozerskaya A., Shvets I. Art education in the context of the modern educational process. *Universal Journal of Educational Research*. 2020. Vol. 8(11D). P. 63-68, URL : <http://surl.li/rbtmj>
19. Muzyka O., Lopatiuk Y., Belinska T., Belozerskaya A., Shvets I. Modern aesthetic education and its further directions. *Linguistics and Culture Review*. 2021. 5 (S4). P. 12-21. URL : <https://doi.org/10.21744/lingure.v5nS4.1537>

References:

1. Bashevskaya M., Litvynova I., Yuryshva L. (2020) Pidhotovka maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva do innovatsiinoi diialnosti. [Preparation of the future music teacher for innovative activities]. *Scientific achievements of modern society*. S. 253-262 [in Ukrainian].

2. Belinska T. V., Kushnir K. V., Bilozerska G. O., Sizova N. S. (2020) Do problemy vprovadzhennia intehrovanooho pidkhotovu u protsesi vykladannia vokalno-khorovykh dystsyplin u zakladakh Vyshchoi osvity. [To the problem of introduction of the integrated approach in the process of teaching vocal and choral disciplines in higher education institutions]. *Innovatsiina pedahohika*. Odesa: «Helvetyka». S. 16-21 [in Ukrainian].
3. Bilozerska G. O., Belinska T. V., Kushnir K. V. (2020) Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia v konteksti vyvchennia dyryhentsko-khorovykh dystsyplin u vyshchii shkoli. [The use of innovative learning technologies in the context of the study of conducting and choral disciplines in higher education]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*. Vinnitsa. S. 71-77. URL : <https://drive.google.com/file/d/1Fjblekk76mJKAQic6YiG9X9hAdFjc-a4/view> [in Ukrainian].
4. Bilozerska G. O., Sizova N. S., Kravtsova N. E., Kravchenko I. M. (2022) Tekhnolohiia rozvytku krytychnoho myslennia maibutnoho pedahoha-muzykanta na zaniattiakh z khorovoho dyryhuvannia. [The technology of developing critical thinking of the future teacher-musician in choral conducting classes]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Kyiv. S. 26-30 [in Ukrainian].
5. Bilozerska G. O. (2011) Formuvannia rozvyvalnooho seredovyscha profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky. [Formation of a developmental environment for professional training of a future music teacher] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 Kyiv. 23 s. [in Ukrainian].
6. Havryliuk O. A., Bilozerska G. O., Zasiapkina L. A., Tverdokhlib N. V. Problema formuvannia tvorchoi osobystosti ta kreatyvnosti maibutnoho fakhivtsia mystetskoho spriamuvannia. [The problem of forming a creative personality and creativity of the future art specialist]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. Kyiv, 2020. Vol. 77. S. 51-55 [in Ukrainian].
7. Havryliuk O. A. (2019) Formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnykh uchyteliv muzyky u pedahohichnykh koledzhakh do khudozhno-tvorchoi diialnosti. [Formation of future music teachers' professional readiness to artistic and creative activity in pedagogical colleges] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 Vinnytsia. 294 s. [in Ukrainian].
8. Zavalko K. (2013) Formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia muzyky do innovatsiinoi diialnosti. [Formation of readiness of the future music teacher for innovative activities] : avtoref. ...dokt. ped. nauk: 13.00.02 Kyiv. 41 s. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4884/Zavalko.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
9. Kademiya M., Vasylevska-Skupa L. (2010) Formuvannia IKT-kompetentnosti pedahoha na osnovi kredytno modulnoi systemy. [Formation of the teacher's ICT competence based on the credit modular system]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. Vinnitsa. 340-350 s. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/4437> [in Ukrainian].
10. Kravtsova N. Ye., Bilozerska H. O., Shvets I. B., Kravchenko I. M. (2021) Vokalno-khorove vykonavstvo yak vyd interaktyvnoho muzykuvannia maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi profesiinoi pidhotovky. [Vocal and choral performance as a type of interactive music making of future music teachers in the process of professional training]. *Naukovyi chasopys*. Kyiv. 26-30 s. [in Ukrainian].
11. Kravtsova N. Ye. (2017) Modernizatsiia suchasnoi muzychno-pedahohichnoi osvity: perspektyvy i potreby. [Modernization of modern musical and pedagogical education: prospects and needs]. Mykolaiv. URL : https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3731/modernizacia_myz_ped_osvitu.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
12. Kushnir K. V., Belinska T. V., Bilozerska G. O. (2020) Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia v konteksti vyvchennia dyryhentsko-khorovykh dystsyplin u vyshchii shkoli. [The use of innovative learning technologies in the context of studying conducting and choral disciplines in higher education]. *Naukovi zapysky*. Vinnitsa. 123-133 s. URL : <https://library.vspu.net/handle/123456789/8368?show=full> [in Ukrainian].
13. Labunets V. (2019) Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva do innovatsiinoi diialnosti. [Pedagogical conditions for training future music teachers for innovative activities]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*. Kamianets-Podilskyyi. 106-112 s. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpno_2019_26%282%29_21 [in Ukrainian].
14. Likhitska L. M. (2011) Formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia muzyky do mystetskoi innovatsiinoi diialnosti. [Formation of the future music teacher's readiness for artistic innovative activity] : avtoref. dys...kand. ped. nauk : 13.00.02 Kyiv. 23 s. [in Ukrainian].
15. Masol L. M. (2015) Khudozhno-pedahohichni tekhnolohii v osnovnii shkoli: yednist navchannia i vykhovannia. [Art-pedagogical technologies in primary school: the unity of learning and education]. Kharkiv. 178 s. [in Ukrainian].
16. Bilozerska A., Kushnir K., Belinska T., Rastruba T. & Sizova N. (2021) Formation of a Developmental Environment of Professional Training of Future Music Teachers in the Ukrainian Educational Space. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. Vol. 13 (2). S. 90-109 URL : <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/412>
17. Maksymchuk I. A., Malikhin A. O., Demchenko I. I., Vysochan L. M., Filonenko L. V., Bilozerska H. O., ... & Maksymchuk B. A. (2019) Structure of pedagogical skills in the context of introverted characteristics of the specialist. *Scientific Journal of MP Drahomanov National Pedagogical University*. Vol. 15. S. 82-89
18. Muzyka O., Lopatiuk Y., Belinska T., Belozerskaya A., Shvets I. (2020) Art education in the context of the modern educational process. *Universal Journal of Educational Research*. Vol. 8(11D). S. 63-68 URL : <http://surl.li/rbtmj>
19. Muzyka O., Lopatiuk Y., Belinska T., Belozerskaya A. & Shvets I. (2021) Modern aesthetic education and its further directions. *Linguistics and Culture Review*. Vol. 5 (S4). S. 12-21. URL : <https://doi.org/10.21744/lingure.v5nS4.1537>

H. Bilozerska, N. Sizova, N. Kravtsova, T. Belinska, O. Gazinska. Forming the readiness of future teachers-musicians for artistic innovative activities

The article analyzes the theoretical and methodical aspects of the formation of the readiness of future teachers-musicians for artistic innovative activity. Attention is drawn to the needs of general secondary education institutions that need a specialist capable of ensuring the formation of the artistic competence of schoolchildren in an innovative environment. It is emphasized that the formation of the personal artistic and innovative potential of future teachers-musicians can become a factor in the rapid development of society.

Scientific sources on this issue have been studied and the need to find ways of forming the readiness of future specialists to carry out artistic innovative activities has been determined, because the strategic goal of education development is to improve

the quality of training of artistically oriented specialists who are able to implement innovative teaching methods in their own pedagogical activities.

Attention is drawn to the fact that the future teacher-musician must master various artistic and pedagogical technologies of teaching art subjects, be able to use the acquired skills in his professional activity and be able to independently choose innovative ways of carrying out this activity.

In considering the investigated problem, the essence and content of the key concepts «innovation», «innovative activity of a teacher-musician», «innovative artistic activity» were analyzed. It was determined that innovations are the result of an individual's active search activity and his awareness of the practical significance of such a process for the successful implementation of his professional activity. It is noted that innovative artistic activity has a creative nature, which contributes to the search and implementation of new original ideas.

It has been investigated that the readiness of a music teacher for artistic innovative activity involves the active introduction of integration processes in art education, and the educational process will be successful by means of its preliminary design with the use of innovative artistic and pedagogical technologies, in particular, problem-heuristic and music-informational ones.

The methodological complex of the mentioned technologies was considered, the importance of creating one's own individual and personal style of professional activity of students was noted.

Key words: future teachers-musicians, readiness, artistic innovative activity, innovations, innovative teaching aids, artistic and pedagogical technologies, problem-heuristic technologies, musical and information technologies, methodological complex.

УДК 378.14

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.05>

Білошицький В. В.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ – ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті обґрунтовано зміст і розкрито суть поняття «педагогічні умови», щодо формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту (далі – МОФФКіС) та визначено можливості їх реалізації в процесі професійно-педагогічної підготовки у вищому військовому навчальному закладі (далі – ВЗВО).

Проаналізовано та систематизовано погляди вітчизняних і закордонних науковців щодо дослідження проблеми формування лідерської компетентності у різних фахівців.

Обґрунтовано такі педагогічні умови її формування: педагогічне моделювання формування лідерської компетентності МОФФКіС в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО; підтримання та розвиток лідерських цінностей, патріотичного виховання, мотивації до лідерської поведінки та діяльності як професіонала в сфері фізичної культури і спорту МОФФКіС в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО; авторська комплексна контекстна методика формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО (спекурс «Лідерська компетентність майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту»); удосконалення критеріїв і показників діагностування рівнів сформованості лідерської компетентності МОФФКіС в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО.

З'ясовано, що ці умови мають бути контекстними та системними, охоплювати такі аспекти їх лідерської підготовки у ВЗВО:

– методологічний – головні ідеї та принципи, на яких відбувається формування лідерської компетентності МОФФКіС в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО;

– теоретичний – цілі, принципи, зміст і результат їх лідерської підготовки як майбутніх фахівців фізичної культури і спорту;

– методичний – методи, методики і засоби формування лідерської компетентності МОФФКіС в процесі професійно-педагогічної підготовки у ВЗВО;

– практичний – сучасна навчальна, матеріально-технічна, навчально-спортивна база, яка відповідає вимогам лідерської підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Ключові слова: критерії і показники, лідерська компетентність, майбутній офіцер, методика, педагогічні умови, педагогічне моделювання, формування.

Сьогодні можемо стверджувати про суттєве зростання інтересу науковців і практиків до проблеми формування лідерської компетентності у майбутніх офіцерів і це зрозуміло. Нині триває війна, яка принесла в нашу країну величезну кількість смертей: гинуть військові, гине мирне населення, а найстрашніше, діти. Для зупинення цих смертей і перемоги ворога Збройним силам України (далі – ЗСУ) потрібні офіцери-лідери, які здатні приймати відповідальні рішення в нестандартних критичних ситуаціях бойової діяльності і це в майбутньому впливатиме на збереження життя та здоров'я підлеглих, підтримання їх психічної та бойової готовності до виконання бойових завдань.